

Тема: Контраст, нюанс, тотожність, раптовість, ритм, стиль

1. Контраст, нюанс, тотожність

Контраст (з франц. *контрасте* – різко виражена протилежність) – це сильно виражена різниця властивостей співставлених просторових форм (високий-низький, великий-малий, вертикаль-горизонталь, світлий-темний (рис. 4.13) і т.п.). Ці властивості покладені в основу більшості рослинних композицій, які урізноманітнюють пейзаж, роблять його цікавим. Слід пам'ятати, що рослини оживають лише завдяки контрасту, але оскільки цей прийом дуже виразний і різкий, використання його вимагає певної обережності. Перед тим як його використати, слід добре обдумати, що ми маємо цим виявити.

Приємний художній контраст творять плакуча береза, відтінена щільною пірамідальною групою смерек чи ялиць. Крім того, біла кора берези виразно контрастує з низько опущеними темнохвойними кронами цих дерев.

Можуть вдало контрастувати крупне листя катальпи з дрібнолистими ялівцем, кизильником чи керрією. Контрастують і регулярні форми саду – квадрати з колом чи еліпсом. Контраст використовують при формуванні різнобарвних плиткових покриттів.

Прийоми контрасту часто доповнюються прийомами нюансу.

Нюанс (від. фр. *нюансе* – відтінок, непомітний перехід) – тонкий перехід, незначна різниця у властивостях подібних форм. Це можуть бути також по-різному освітлені і затемнені ділянки. Особливо це важливо в komponуванні багатобарвних квіткових композицій. Для використання цього прийому треба добре знати матеріал і вміти ним користуватися.

Тотожність. Визначається як подібність порівняльних ознак. У симетрії це врівноважуючи один одного об'єкти, у ритмічному ряду – інтервали і акусти (дерева однакової форми, що повторюються: тополя-береза-тополя-береза).

Раціональне співвідношення контрасту, нюансу і тотожності є запорукою створення ефектних об'ємно-просторових композицій.

2. Раптовість, ритм

Раптовість – не обліковане розкриття предмета, простору, яке примушує глядача звернути увагу на певний бік. Раптовість можна створити шляхом розкриття неочікуваної картини, наприклад, сонячної галявини посеред паркового масиву або появи скульптурної групи чи альтанки у віддаленій ділянці парку. Це може бути також дика скеля (чи утаємнене джерело), що викликає захоплення, тобто предмет з високими містичними якостями.

Ритм (від гр. *ритмі* - течія) – форми протікання в часі. Ритм регулює просторово-часові зміни форм. Особливий вигляд пейзажу надає сезонний ритм розвитку ландшафту: весна-літо-осінь-зима. Ритм створюють також

окремі елементи пейзажних картин, які чергуються в певній послідовності: дерева і кущі в алеїній посадці або ж лави, світильники, скульптура в загальній алеї, які сприймаються пішоходом у процесі його руху (рис. 4.15). Подібну ритміку, але більш спокійну і не регламентовану точним розподілом в часі можуть створити галявини, які раз у раз виникають на шляху руху рекреанта у лісопарку.

3. Стиль

Стиль (від гр. *стілос* – пилки, палички). Стиль – стійка цілісність або спільність образної системи, образних прийомів для художньої виразності. *Стиль – це, нарешті, системи ознак, за якими така спільність може бути опізнана.*

Як ми вже довідалися з історії садово-паркового мистецтва, основними видами побудови садів і парків визнані регулярним і пейзажним. Регулярний напрям увібрав у себе декілька метрично-сформованих типів: *французький* – на плоскому рельєфі, *італійський* – на вираженому рельєфі, *голландський* – квітковий партер. Пейзажний напрям називають *англійським*.

Французький, італійський і голландський напрями базуються на геометричному, регулярному або, як його називають, формальному стилі планування. Англійський напрям в своїй основі має вільну живописну побудову, яка немовби наслідує природу.

Змішаний стиль. У сучасному садово-парковому будівництві використовують водночас елементи регулярного і пейзажного стилів. Архітектурно-планувальні рішення в кожному конкретному випадку впливають з конкретних вимог архітектурно-просторового і функціонального порядку, а головне – з природних умов відведеної під сад чи парк ділянки. Наприклад, складний рельєф, як правило, вимагає пейзажного планування, оскільки є незручним для регулярних рішень. Сучасні функціональні парки, особливо такі, як парки культури і відпочинку, парки-виставки, спортивні парки, дуже часто вимагають регулярного планування. Це ж стосується багатьох типів скверів і садів.